

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нің Дээди Сөвединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 175 (10467)

1977 чыладың июль 27, среда

1925 чыла үдөлөттөгөн

Өртөө 2 көп.

А Ж Ы Л Д Ы Н ШЫНАРЫ—КОЛ ЧҮҮЛ

СЭКП-нің XXV съездинин шиптирлеринде онгу беш чылды шынарның болгаш ажытык чоруктуң беш чылы болдуларын айткан. СЭКП ТН-ның Чигине секретары ш Л. И. Брежнев мынча деп чугаллаан: «Бистер шынар дугайында айттырыны дыз делгем-биле билип турар бис. Ол ажыл-агый чорудугаларының бүгү талаарын хаара туруп турар. Бедин шынар—ол дээрге, күш-ажылды болгаш материалды курлавырларны казнаары, экспорт аргаларын калбартыры, адаткы сөвүнде интилектин негелде-хергелдерин улам долузу-биле хандыры болур».

Бистиң республиканың ажылчы чоннары партияның XXV съездинин шиптирлерин амдыралга боттандыр болгаш Улуг Октябрьның 60 чылын төлөткүп уткуур дээш бүгү улустуң социалистик чарыкына киришкеш, онгу беш чылдың ийги чылыңың баштайгы чартында чандык чедишиңнерин чедип алганар. Чикээ, дээринылга фабриказының коллектив чылдың баштайгы чартында бодунуң продукциязының 98,5 хуузуң чүгле бири сорт-биле будуруп унаурган. Ол дээрге бодунуң продукциязын Шынар демдээ-биле кылып унауруп турар кара чаңгыс будурулга чери болушаан, ону чартык чылда 25 муң рубльге берген. Чокта чаа оң даарал турары ады хевирлик хептеринг аттестацияны кылган болгаш шынарның эң беки категориязын тысыры-биле кирирген.

Сөөлгү үеде Тываның сүт комбинаты база-ла шынары бе-диер талазы-биле чамдык эки ажалдары кылып чоруткан. Ынчангаш оң продукциязының 99,5 хуузу холук чокка хүлээп алдыңып турар болгаш шынары экижидер талазы-биле 20 ажык хемчеглерин аң чоруткан. Ол ышкаш садыг организацяларының талазында хомунал-негелдерлер чон болурун чедип алыр хемчеглерин боттандырып турар.

Ыччала-даа республиканың хэй-хэй будурулга черлери бодунуң ажылын бөгүнү негелделерге дүүшүрү тургуспаан, кылып турар продукцияның шынарын бекидериниң хемчеглерин албайн турарын айтыр херек. Ылаңгыа аш-чөм үлетпүрүнүң будурулгелеринде байдал дүүрүңчиг. Хыналданы кылганының түңүсүнде Кызылдың хлеб заводунуң продукциязының 35 хуузуң, Туранның—12, Ан-Довурантың—5 хуузуң брактан, холлаан бооп турар. Кызылдың пиво заводунуң продукциязының 33 хуузу шынар талазы-биле чөгүрү негелдеге четпейн турары хыналдадан база илерзэн. Туугу тууй-бузунуң шынары ам-даа кууу бооп турар. Чикээ, Кызылдың тууйбу заводунуң продукциязының 65, Кызыл-Мажаляктың—77 хуузу шынар талазы-биле негелдеге дүүшпейн турар. Недез ажыл-агый техниказын, автомобильдерин багай септер турарында хомуналдар хэй бооп турар. «Сельхозтехника» Кызылда районнар аразында каттыжыкынының септээ икелетерин, агрегаттарың болгаш моторларың 73, Кызыл-Мажаляктың—75 хуузу донкатынган негелдеге дүүшпейн турар. Тываның автосептелге заводунуң кылган ажылдарында хомуналдарың саны көвүдээш.

Үстүнде айтылган болгаш өске-даа четпестерин кол-ла чылдаганы—будурулга технологияны сагывазы, чиг-эрти, материалдары болгаш белең продукцияны ишкан контролдап турары, кылып турар ажылдык чамдык ижилериниң харысалгазының өскөөсү бооп турар. Республиканың үлетпүрүнде ажылдап турар бүгү ижилериниң чүгүле 9 хуузу продукцияны урай кылбас, беки шынарлыг болдурур дээш шим-чөшкөниң хаара туттуңаны өң база бир бактыкалы бооп турар. Ол-ла чылдаганыр-биле «Тыва туугу» трестин будурулгелеринде, Туранның болгаш Шуурмантың ыгыш белегээр пункттарында бүгү-ле чааан ыныгылары, дилиг материалдары, шала манзалары күрүне стандартының негелдизинге шуут дүүшпейн турары илерзэн. Оң-биле казы ол пункттар продукцияның өркен-үнемиз улгаттырып тургаш, сайгар чорукту болдуруп турар. Чүгүле бо чылдың эртен үезинде Туранның болгаш Шуурмантың ыгыш белегээр пункттары 38,2 муң рубль артык орулганы ыңдыг арга-биле алган. Кызылдың алгы заводунда шынарне ичээңгейни суна салып турар. Оң түңкүндеде модельдер икитерин кылып материалдары чоп амылгаваз, урээр чоруктар бар. Чүрт үлетпүр эргелелиниң будурулгелериниң кылып турары мебель аймак чонуну шынар болгаш сан-даа талазы-биле негелдизин хандырып шыдавайн турар. Республика иштинге кылган бичи хемчээлди, алынык чараш кылган мөбел чок, районнарың үлетпүр комбинаттарының кылган эт-херекселдериниң шынары багай бооп турар.

Будурулга черлериниң продукциязының шынарын бе-диер талазы-биле ажылын үнелеп көөрде, оларның кылып тура чүүдлериниң шынарын дээш категориязының хуузуң барымдаалар. Бо чылдың июль айның 1-ге чедир республиканың үлетпүрүнүң продукциязының 30 кире хуузуң аттестаттал, хынаан. Оларның аттестацияны эртен 139 аттыг ымыгыларын үжүңе иурунениң Шынар демдээ тывыскан болгаш Б-зынга хүндүлүг демдети тысыры-биле бадыладып кириген. Олардан 127 кылгаларга бири категорияны, 9-га—ийги категорияны тывыскан. «Тыва иелээ туугу» тресте, «Туугу кезектери» комбинатта, аш-чөм үлетпүрүнүң, чүрт үлетпүрүнүң будурулгелериниң хэй кезинде продукцияны аттестацияга кириер, шынарын тодарайр амыл чорут-тумайн турар.

Технологу чорудугаларны механизастап, автоматчыдары, чиг-эрти, материалдары болгаш белең продукцияны-даа контролдаары, амылының шынары эки дээш амылдакчы будурулуң материалды болгаш моральды шаңгал-макталдар тысыры дээш ышкаш, хэй-хэй айттырылганы херек ырында шиптирлерес болза, шынары экижидери илчөл-даа чедип алдымызы билдингир. Ажылдың беки шынары дээш социалистик чарыкты калбартып, будурулга черлерин продукцияны хемчээр болгаш хынаар херекселдер-биле хандырыры база чугула айтырыг бооп турар.

Львов областың будурулга черлеринге ажылдап кылгаш, непереткен органы—продукцияның шынарын бекидериниң комплекстик системазын СЭКП ТН чүлүдүг деп көргөш, ону бүгү чуртка непертердиниң сумелзэни билдингир. «Тыва мобальт», «Тыва даг-дүгү» комбинаттарда, Кызылдың дээр-нылга фабриказында, автосептелге заводунда, сүт комбинатында, «Росводпрон» каттыжыкышының демир-бетон ылыгылар заводунда болгаш өске-даа чамдык черлерде ыңдыг системалары ажылдап кылгаш, практиккага амыг-лаарыңа белегелдер чоруп турар.

Республиканың үлетпүр будурулгелериниң коллективтери, партия болгаш профвилел организацялары бүгү ажылчы чоннары продукцияның шынарын экижидери, Улуг Октябрьның 60 чыл юбилейин төлөткүп уткуур дээш социалистик чарыкты улам калбаа-биле организацялары—хүнүнүң чүгүлө айтыры бооп турар.

Октябрьның юбилейин күш-ажылчы чедишкннерлиг уткуулуңар!

МАЛ ЧЕМИН БЕЛЕТКЭЭРИ—ШАЛЫПЧЫ ФРОНТ

Хун демдеглели

Партияның область комитетиниң тургусканы оперативтик штабтың июль 26-да алган ме-дээзин баугаар азырга, республиканың мал чөм белегээр ишчилери ниитиан-биле 16921 гектар черин ситени кеккен, оон 12428 гектарны бөлүп алган болгаш 7988 тонна си-гени сараатпап, 3032 тонна будурук-бүрүнү, 773,5 тонна витаминиг ситен далганын белегээр бооп турар.

Сөөлгү дөрт хонуктуң дургу-зунда өздө манык болган: кеккен ситен 3832 га, белегени—4343 га, будук-бүрү—1089 тонна.

Мөңгү-Тайга көөрге ситен кезиндезиниң байдалы өркен чылдың бо үедиге байдалыңдан күдү бооп турары вален-дир. Чамдык совхозтарын удурукчулары, специалистери, ол ышан райлүүкомнарың кездээ ажыл-агый эргелелериниң ажылдакчылары чугула кампа-лун артышаан. Республикада ниитиан-биле 16 АВМ ажыл-дал турар. Сөөлгү дөрт хонукта АВМ-пер 51,2 тонна дал-ганы белегээр азы бир агре-гат-ла 0,8 кг ситен далганы белегээр.

Тус-тус районнарда мал че-мин белегектен алганың бай-далы мындаг:

РАЙОННАР	Кеккен ситен (га-биле)	Бөдүрүк-бүрүнү (тн-биле)	Пан күүсө-лөөн (хуу-биле)		Амалдан турар шиптир
			Ситен	Витаминиг дал-ган	
Бай-Тайга	770	770	5,4	—	799
Мөңгү-Тайга	830	830	6,4	—	83
Барыш-Хемчэн	230	457	2,0	8,0	453
Өвүр	893	839	6,0	—	91

Чоон Хемчэн 2464 1442 5,8 1,4 1112
 Улуг-Хем 1653 1632 4,5 10,5 373
 Таңды 1945 1430 7,0 7,7 151
 Биш-Хем 2443 1352 4,0 19,3 230
 Тоюу 642 376 3,0 — 223
 Каа-Хем 1854 1085 5,0 6,6 239
 Тес-Хем 1857 1855 4,2 7,2 457
 Эрвин 681 645 4,7 — 311
 Кымыл 650 465 4,0 — 318
 РЕСПУБЛИКА 16951 12428 4,4 11,0 4803

Таңды, Мөңгү-Тайга, Өвүр районнарың ситенчилери социалистик чарыктын мурунку одурунда чоруп турар. Кы-зыл районунуң ажыл-агыйлары мал чөмин белегектен эң багай чорудуп, сөөлгү черде куудуктуң турар-дыр. Ол ра-йон ситен сээр планын чүтле чаңгыс хуу күүсеткен, чаңгыс тонна витаминиг ситен дал-ганы белин белегектен албаан. Ол ышкаш Эрвинниң ситенчилери жогулап, планын чүгө 1,7 хуу күүсеткен. Тоюу ра-йонда ситен кезинде республикага хамыкты мурун агелеп болур турган, олар бо ажылды ошолдо агазын, шү-пөн чоруп көргүсүшпаан.

Республикада трактор-биле ситен кезер машиналарын ба-гай ажылдап турарын айтыр херек. Ажылдаа чөгүрү 598 машинадан чүгө чартык кези ажылдап турар. Ситен прес-тээр 234 агрегаттан ажылдап турары 99. Ситени бөлөр, са-рааттаар механикалариниң хэй нуруузу база анаа туруп ту-рарын мөкөөзө айтып турар. Барык бүгү районнарда техни-ка ажылдагы багай бооп турар.

Юбилейлг чылда көдө ши-чилерин мурунда тургусту-ган сорулга улуг болгаш хары-салгалыг. Ону амдыралга боттандырырга улуг күш, арга негеттинер, илчанап мал чөм белегектен турар ижил-лерин ортузунга партияның организаця болгаш агитас-массагы ажылдарын күштөл-дирери, ажыл-херек дээш бүгү ижилерин харымалаашып белири, ижилериниң ажыл-даларыңа таарымчалыг бай-далары тургустары эргекч чу-гула. Бо талазы-биле эң дөңсүп хемчеглерин партия рай-комнары, райлүүкомнар, олар-ның көдө ажыл-агый эргелел-дери, ажыл-агыйларын уду-рукчулары амыр хүлээлелин.

ТАЙЫЛДЫР: мал че-мин бөгүнү демдеглелине Улуг-Хем болгаш Тоюу ра-йоннар медез бербэн, ың-чангаш ол районнарың көргүзүп июль 22-деги ме-дээ-биле көргүскөн.

1. ЧЕР ҮТТЕКЧИЗИ

Ол Ан-Довуранка көөн ажылдагындан бөр тапты-ла он чыл чедип турар. Анык оң боштай огулук кылып би-лүр чүвө-ле чок, апа-ла «ажылдар дээш» чедип кел-ген. Ынчангаш кадрлар кал-дыңизге «Тускый мергелдиң чү?» деп айттырыга чиге ха-ры берилдин дадалаашаан. Тывага муон мурунда мындг будурулга чери турган өвс, ычанап оң мергелелиниң дугайында айтырыкка хавы-лаашаан-даа.

— Эңне баштай бо-ла рудникке хол-биле даг-дү-гү чымр бригада турган чүвө—деп, Ажыкый Ооржак сак-тып чуугаалар.—Апа ажыл-дал көргөн кижи мен. Эки шынарды даг-дүгү хунуң бадар чымы, мезиниче чүдү-рүр чүвө-ле болгой. Уш мый-ла улаштыр ыңнаар ажалдан келген мен. Оон мейн тус-кай курстарга барып өөрөң дөш. Барып чөдө бээрмеге, техника дууаым-биле чер үт-төрүң мергелелиңге өөрө-дир күрө болган. Кымыл тур-ган, ону доозу алган мен.

— Оң соода канчалдык илчеш?

— Ычанап турувуста хол-биле кылып ажылдар чорут-чиптеп, даг-дүгү чымр брига-дамысты таралдышкан. Мени даг үттөрө черге кириген. Хол-биле тууду алган, чер өрүмүп, үттөрө херексел бе-рип каан. Оң-биле чер, даш үттөрүң илчаш-ла амыр өвсө. Хүлээдир оң ажууларын-дан» тууду алган, кадык, чымчак чер өрүмүп, ситен-диң көөрге бергө-ла. Чамдык-та баш барып, илчешин хөө-рүп калы-даа берилээр-се. Хү-лээдизин күштү дөш тутуу-ла туур—

— Ындыг-даа болза, хол-биле кылып кадык амыл чорут чиптеп, хары-даа чид-дир бар чидар ышкажал.

— Ындыг харып. Мен баш-тай хол-биле даг-дүгү чымр оң соода электри күжү-биле ажылдар өрүм-биле даг үт-тен турган, ам тускый ста-нок-биле ажылдап тур мен. Оң-биле чер үттөрөгө хала чок чүвө-ле болгой.

— Оң кандыг айлдыг ста-нок бооп?

— Чер өрүмчөр тускый ме-ханизм-дир айып. Ийг кижи ажалдаар, машыкты-биле оң дуулажыла. Бир станокта уш электер-биле ады кижи ажылдап турар бис. Электр бүрүз ханмын илч-бүрү 70 метр чер үттөр. Бир аяас стапок үрөбейн эки амыл-дар болза, ол хере ханы чер-ин өрүмчөн шымдар узуу бис.

— Кыштың соогуңда, чөм-чү илчиде мөөстөгө даг үттен ажалдарга бергө-ле боор ба?

— Чөгүм сериңде, хары-даа соода-даа амырбас чү-вө-леп, А.Ооржак хары-дай-дыр.—Ылаңгыа хүлөп сериңде ажалдарга таарым-чалык юнчук, Ийг хүлөпө-дө дика берге. Чамдык уу-г даптар, илчидир одап каан де-мир сууттар деп, шыдажыр аныккы кылдыр хаарып иле-дир. Ындыг-даа бол, кандыг-даа илчиде чер өрүмчөрлөгө чоруту чаңгыш калган мен.

Ажылдарын дүңдөм Көп-кендей база оң-биле кады рудникте ажылдап турар. Ол

2. ЭЛЕКТРИК

базы үттөрө станоктуң машы-наы. Коммунизм Көшкөндө Ооржак ак сепкилдиң ажылды дээш «Күш-ажылчы эрес-ма-дырың чорук дээш» деп ме-даль-биле шаңгалган.

Оларның ада-неп Аягыты чурттуг мадчы улус. Ийг огу-ту, Ажыкый биле Көшкөн-дөй Ооржактар, Ан-Довуран-ка күрт ажылчы комбинат эгелен. Тываның амык ажыл-агый агымының хүрөөсүнүнге кирген ол-дур. А ажалдың агымыңа арамында илч-бүрү мергелелиңг ижилер бар.

Чер үттегичи болгаш баш удуу хемчеглерин алыр чугула.

Даг-дүгү арылгар В. И. Ленин аттыг комбинат-тын барашын дүң көөрге таан чараш. Ында-мында чи-венешкен сайгалтаанар хып, мракта чорумалдаре карап багып турган-дыр. Ол чи-венешкен оттарын судо-ланы тууду хайгааран турар-ларын бирээш электрик Виктор Ооржак.

Комсомолчу өөд мадаа ажалдаа-ла шооду үр бо-лаан: чүгө бир чыл ажыл турар. Ычалаажок ол амыл-дын бир харымсагалым ады-рында баптаан, даг-дүгү арылгарыңа бодунуң үзүңү илчиртирпн турар. В.Оор-жак бодуну ошаашкан үдү-нүң ужуу-дуузын эки улаан билит, тускый мергелелиңге хүн бүрү улам хашпап, ол талазы-биле билин донтаа-мал бедиңиң келген.

Чер үттегичи болгаш электрин. Ажылчы оолдары-ның тускый мергелелдери мындаг. Оларның наймы-даа далгаш ажылды ак сепкил-дик күтүседди. Октябрьның юбилейинге күш-ажылчы бе-летерлиг устуражылар.

Б. МОНГУШ,
бистин көрр.

ШӨЛДӨРДӨН МЕДЭЭЛЕР

● **ШАГААН АРЫГ** «Улуг-Хем» совхозтуң ижилчери бо чылдың 4010 тонна ситен белегээр планын. Бо хүшерге чедир совхозтун дөрт салбыры-нда ситенчилери ниитиан-биле 212 тонна ситени белегектен ал-ган. Ол ышкаш 255 тонна будук-бүрүнү, 90 тонна витаминиг булук далганы «үжүлөт» алган.

Механизастап эвөө бүрүз хонукта-ла 100-100 тонна ситени белегээр социалистик чарыктын негелделеринде көргөн, а мал чөминге белегектен агазын үеден бөр чүгө 212 тоннаны белегектен дөртө күш-ажылчы багыт организа-ция турарың херекчил-дир. Чокта чыл 26,4 салбыраа эвө-лөтө мөдө бөрүвизин, чамдык кижилер удуушпаан. По-вар чапып чоруткан, көлбөн болду. Эвөөдө юскү агытыңа шүүт чөк, ситениң сымыл бе-дик кеккен. Сараатты багай салган. Эвөө ажылдаш, он хонга-даа болза, чүгө 40 тон-наны белегээр.

Совхозтун Арыт-Бажы салбы-рында механизастап эвөө-дө бойла база багай: июль 18-ге чедир чүгө 24 га чер кес-кен, оон артымын бөдү, 5 тонна ситен сарааттаан. Эвө-дө салбырдаа амылдың темпизин көшкө. Улуг-Хем улууда ортудуктарда ситениң үлгени эки турда-ла, ону көзиң амырчыче көтөңгөй салбайн турар.

О. ТАВАА.

● **ТЭЭЛИ.** Мал чөм белегек-териниң шалымч айып СЭКП-ның Бай-Тайга райкомунуң бөрүзүн шиптирлиг баугаар райында калбартып. Июль 21-ге чедир районда ил-чиде-биле 654 гектар черин

ситенин кеккен, 241 тоннамы сарааттаан болгаш 74 тоннамы пресстат. Мал чөмин белегектенде ниитиан-биле 446 ка-лп ажалдап турар.

Район төүндө амдырал хандырылга комбинатының эмгектеши, сугарылга эргел-елени, районун, коммунал ажыл-агый черин коллекта-тери шөффе алган ажал-агый-ларыга барып, ситен кезерил-ге улуг дуузын көргүтүп эге-дээ.

Мал чөмин белегектенде-ринде ортузулга ССРЮ Көстү-тузалаптын төлөсөлүгү за-мын-биле тапшытыр ажал-ды уламчылал турар.

Б. БАРБА.

● **КЫЗЫЛ-МАЖАЛЫК** «Барык» совхозтуң Аксы Барык тракторист Купага Еңге-соддуу эвөөзү 47 тонна ситенин сарааттаан. Ол илч-ш хол калдыры-биле ситен кесер сити эвөөзү тус-тус учас-токтарда тургускан. Аксы-Барык ортумак шөлөмөшкө өрөнчөлчирин 73 тонна будук-бүрүнү белегектен, АВМ ча-пынга дүжүрүп берген.

Совхозтун Акем-Барык салбырының ситенчилериниң ортузулга агитас-массагы амылды (партия эте организа-циясы секретары М. Хер-тек) күштөлдирер ой агаан. «Ситениң буудуу» бо ажыл эгелөндөп бөр чаңгыс-даа улаа долдурулан. Суур чогуу-да 480 га чөдө таран суламы чоңуң-хууда малды хүнүң чип, чамдык анаа шуут хо-луп, чаза багып турары доку-ментиле. Ында көдө Совет үзүсүмө (дагыам П. Хомуш-ку) амылды дарык эле ор-ганизацтар херек.

М. ШОЖУЛ-ООЛ.

ХЕМЧӨЛӨРДӨ

Енисей пароходствозунуң Кызылда район эргелелиңг хем-чилери бо юбилейлг чылда күш-ажылчы чедишкннерлиг ажылдап турар. Чыл эгезинде бээр бо хүнерге чедип үш муң ажыг тонна чүгүтү хем оруу-биле дамылган.

Ылч илтирп салладыр суднолар эки ажалдаан. Чээ тууду-ларда болгаш ыш ажылдап кылып будурулгелерге аертөн муң кире кубметер ылышты саладып чедирген.

Хемчилериниң амыл-амыдарында база бир мөд өрүнчүг бо-лушулар бар. Ол чүн дээрге хоочун хемин, судно капитаны Николай Васильевич Нугисти «Хундулдул Демдээ» еден-биле чокта чаа шаңнааны болур. Эргелелиң муракчылары Юрий Семенович Канонных, Петр Михайлович Марнов болгаш өскелерин-даа аттарын хүндүлөп сымбарында кириген.

(Бистин көрр.)

КОЧЕТОВ КУДУМЧУЗУНУҢ БАЙЫРЛАЛЫ

МЕДВЕДЕЛЕР Ажыгдалга кириген

Эрткен дыштанар хуш-перия бирозиния Кызыл хоорайн Кочетов кудумчузунга чыглан чонуну саны какажыгдан-даа хей болган. Ол чыгланнарнын саны СЭКК хооркомунун бакжыннын чамыга улам көвүдөн.

кылып, чаа Конституция-выстын төлөвдөлүн чугаалакшы, Улуг Октябрьини 60 чылын уткузуруга беткелип турар-дыр бис.

дакчымы, республиканың А. С. Пушкин аттыг библиотеканын директору Анастасия Александровна Давыдова база Кочетов кудумчузунун байырдалына чүе чугаалаан.

архитектору А. Т. Черновскот Кочетов кудумчузунун чөөккү үеде чаартагаларын дугайында чугаалаан. Ону улам дөгетчинди өгөлөшүн болгаш анаа хей-хей кат бакжыннар удаас тутуна боорин ол келген кижилерге чугаалаан.

Чаштар Тороон чурт дугайында ырларын ырдакшып, шүдүктөп, ада-иелеринин, кудумчу байырдалына келген кижилерни сеткили өөрткөнер.

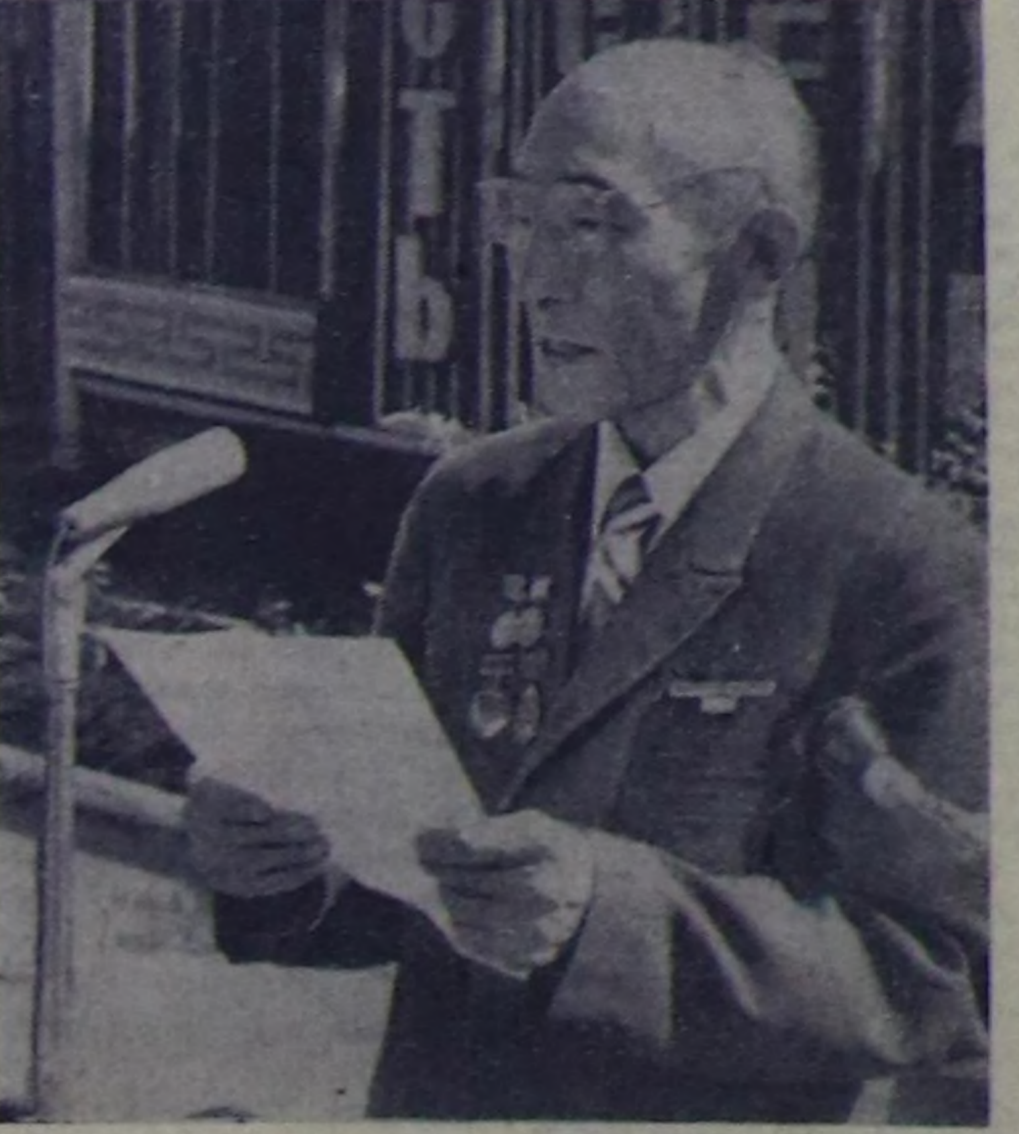
ЧУРУНТАРДА: эртем ажылдакчысы М. Д. Биче-оол байырдалга чүе чугаалап тур; Кочетов кудумчузунун байырдалына чыглан хоорайкылар. Авторнун фотолары.

Бистин республикавыстың найсыралынын өзүп, сайырап ораарынч бир херечи — эртен пятницада болган. Хоорайнын телетөп чанында үш наят бакжынны ажыгдалга киригеннин байырдыг митингизи ол хун эртен. Ол ээрге, республиканың төп архив бакжындыр.

Эртеннин 10 шак. Дылдын, литератураның болгаш төөгүнү Тыва эртем-шылчел институтунун ажилдакчысы Монгуш Долчуевич Биче-оол ол кудумчунун байырдалына киришкен чонун мурвунга бир дугаарында бөс алган.

— Тыва чонун дүмбей амдыралдан уштуп, ол чырыктык келер өйже бакжынны кызын дөш, эриг шак-төрөнип таладакчыларына, камгалакчыларына уду өч илепкейлиг демисежин келген дайыкчыларнын бирозы Сергей Кузьмич Кочетовтуң ады-биле бо кудумчуга адааны таварылга эвес.

Чаа амдыралды тургузар дөш сынып чок демисежи келген Кочетов дөгүндүг революсучу адalara-выстың ачында бистер бөгүн коммунизмин дудуу

ХӨЙ-НИИТИЧИ БАШКЫ

Ол Кызылдың педагогика институтун дооскадан бээр шөөлү-ла үр бөлбөө, башкы акажынын копка оруунче мырыңга чап-чаа кирген. Валентина Иргитовна Сеззон школада математика башкылар турар.

Ол Кызылдың педагогика институтун дооскадан бээр шөөлү-ла үр бөлбөө, башкы акажынын копка оруунче мырыңга чап-чаа кирген.

Башкыларын комсомол организациянын секретары даалганын комсомолу башкы ак сеткилди күөсүлү турар.

Бүгү-россия чөөүлөшүн «Спартак» акти тура спорт инитиелнин бирги чери дөш Якут, Тыва АССР-лерини шылчелдеп шырдыраачыларнын ромыда таламы-биле бирги укжуралгалга июль 18-те Якутск хоорайга болуп эртин.

тырышкыга таварышкандар. Бүгү-россия чөөүлөшүн «Спартак» акти тура спорт инитиелнин бо чылдыг септерда Курган хоорайга болуп шүүде маргалдаамыга кирири эрге дөш Тыва, Якут АССР-лерин дөрт-дөрт кизик составтыг командаларнын ийги укжуралгалга июльдун 23-те Кызылга болган.

менко (Якутия) Ч. Оюну тилдөө. Ылааларга Н. Шинигип — М. Капшаев, В. Ястребов — Л. Мохон, П. Лылова — Л. Соколова олар хаймышпапкан.

Республиканың ол төп архив бакжынны 27 муң кезек документ шыгаар кылдып туттунган. Ында энзы-буру кабинеттер, фотоллаборатория болгаш өсөө-дээ чүүлдере ажыгдалар өрөөлдер бар.

Анык башкыны ажилга чедикшини улуг, боду кезеде кызымак. Башкылашкын акажыныга арга-мергежили бедилип, чаа чүүлдереде хожу-давазын орадалкып чоруур.

Башкынын ат-алдары, хөй-ниити хулаас көрүүшкүн, акти үлөгер-чижек — кончуг чугула чүүдөр — ол. Валентина Иргитовнага хамаарыштыр алыр болза үстүнде чүүлдереде калдык-даа дадалгал чок. Ук башкы Дүжүт кудумчуга «Чойган» агитквартирейни агитатору.

Бүгү-россия чөөүлөшүн «Спартак» акти тура спорт инитиелнин бирги чери дөш Якут, Тыва АССР-лерини шылчелдеп шырдыраачыларнын ромыда таламы-биле бирги укжуралгалга июль 18-те Якутск хоорайга болуп эртин.

Бүгү-россия чөөүлөшүн «Спартак» акти тура спорт инитиелнин бо чылдыг септерда Курган хоорайга болуп шүүде маргалдаамыга кирири эрге дөш Тыва, Якут АССР-лерин дөрт-дөрт кизик составтыг командаларнын ийги укжуралгалга июльдун 23-те Кызылга болган.

Чурунта: РСФСР-нин IV зонамың анык футболистеринин «Хөм мяч» клубтуң шайналы дөш Кызылдың «Совет Тываның 5 чыл ою» стадионада болуп турар маргалдаа үези.

ВЬЕТНАМГА БЕЛЕК

«Вьетнам Социалист Республика, Хөй хоорай» Тажикистаның найсыралы Душанбеден мындыг адресче хөй чүмкүстери чоруткан. Ол чүмкүстери Орджоникидзе аттыг арматура заводу чоруткан.

«Вьетнам Социалист Республика, Хөй хоорай» Тажикистаның найсыралы Душанбеден мындыг адресче хөй чүмкүстери чоруткан. Ол чүмкүстери Орджоникидзе аттыг арматура заводу чоруткан.

«Вьетнам Социалист Республика, Хөй хоорай» Тажикистаның найсыралы Душанбеден мындыг адресче хөй чүмкүстери чоруткан. Ол чүмкүстери Орджоникидзе аттыг арматура заводу чоруткан.

«Вьетнам Социалист Республика, Хөй хоорай» Тажикистаның найсыралы Душанбеден мындыг адресче хөй чүмкүстери чоруткан. Ол чүмкүстери Орджоникидзе аттыг арматура заводу чоруткан.

«Вьетнам Социалист Республика, Хөй хоорай» Тажикистаның найсыралы Душанбеден мындыг адресче хөй чүмкүстери чоруткан. Ол чүмкүстери Орджоникидзе аттыг арматура заводу чоруткан.

«Вьетнам Социалист Республика, Хөй хоорай» Тажикистаның найсыралы Душанбеден мындыг адресче хөй чүмкүстери чоруткан. Ол чүмкүстери Орджоникидзе аттыг арматура заводу чоруткан.

Телевидение

- ИЮЛЬ 27-ДЕ. МОСКВАДАН. 10.00 — Медөөлөр. 10.10 — Эртеги гимнастика. 10.30 — «Ирошун умуралдары». Уругларга ураң чечен филм.

Редакторнук ораалакчысы К. К. САТ

Алар

Бөгүн республикага булуттаар. Чамдык черлерге биче чаар, дикти өрөөр. Согу-барын чүк улга-пышкынын хаттыг дүргөни секундада 7—12 метр чедер.

КИНО

- ИЮЛЬ 27-ДЕ. «НАБЫРАЛ»: Мафиялык четкинде — 0.30, 11.25, 15.15, 17.10, 19.05, 21.30. «Фитилге» кылган — 13.20 шакта.